POLİTİKA SEÇENEKLERİNİN SONUÇLARINI GÖSTERECEK ÖNEMLİ BİR ÇALIŞMA:

TEPAV/MOD...

TEPAV, politika seçeneklerinin ekonomik, sosyal ve çevresel fayda ve sakıncalarının, uygulamalardan toplumun hangi kesiminin ne kadar etkilendiğinin tespitini mümkün kılan araçlardan biri olan etki analizlerini yapacak kapasiteyi oluşturma çalışmalarına başladı

Türkiye hızlı bir dönüşüm sürecinden geçmekte, toplumun farklı kesimleri bu dönüşümden farklı şekilde etkilenmektedir. Son yıllara bakıldığında yaşanan milli gelir artışlarının toplumun bazı kesimlerine yansıdığı, bazı kesimlerinde ise hissedilmediği gözlenmektedir. Bir anlamda, Türkiye kazanan ve kaybedenlerin olduğu bir süreçten geçmektedir. Bu bağlamda, alınacak olan politika kararlarının sonuçlarının ne olacağının, kimleri ne şekilde etkileyeceğinin açıkça ortaya konulması gerekmektedir. Bunun da ötesinde, toplumun tüm kesimlerinin bu sürece olumlu katkıda bulunmaları ve özellikle kaybedecek tarafların gerekli önlemleri almaları için politika kararlarından kimin nasıl etkileceğinin araştırılıp, bu kararların olası sonuçlarının topluma iyi anlatılması önem taşımaktadır.

Politika tasarım sürecine katkıda bulunmak amacıyla kurulan Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) bu ihtiyaca cevap verebilme arzusundadır. Bu nedenle TEPAV, politika seçeneklerinin ekonomik, sosyal, çevresel fayda ve sakıncalarını, uygulamalardan toplumun hangi kesiminin ne kadar etkileneceğini araştırmak amacıyla etki analizleri yapacak kapasiteyi oluşturma çalışmalarına başlamıştır.

ETKİ ANALİZİ

Politika tasarımında uygulanması düşünülen politika seçeneklerini değerlendirerek, politika kararlarının geliştirilmesine yardımcı olacak bilimsel bir yöntemdir. Alınan kararlarda kamuoyuna karşı hesap verilebilirliğin artırılması ve politika kararlarının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

Etki analizi AB'nin de üzerinde durduğu konulardan biridir. "Avrupa Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi" (2001) ve "Daha İyi Mevzuat Paketi" (2002) kapsamında AB tarafından ele alınmış, 2002 yılında yeniden tanımlanmış, kapsamı genişletilmiş ve AB kurumları için yasal sürecin zorunlu bir parçası haline getirilmiştir. Ancak etki analizi yalnızca AB'ye uyum sürecinin gerektirdiği ve dayattığı bir yöntem olmayıp, tüm düzenleme ve mevzuat değişikliklerini ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmelidir. Bu çerçevede Türkiye'de "Mev-

zuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" 17 Şubat 2006 tarihinde yürürlüğe konmuştur. Bu Yönetmelik'le muhtemel etkisi 10 milyon YTL'nin üzerinde olan bütün kanun ve kanun hükmünde kararname taslaklarının düzenleyici etki analizleri kullanılarak hazırlanması öngörülmektedir.

ETKİ ANALİZLERİNİN GEREKLİLİĞİ

Yasal zorunluluğun ötesinde, etki analizleri diğer AB'ye katılım sürecinden geçmiş ülkelerde olduğu gibi, Türkiye için de, müzakerelerde ülkenin konumunu güçlendirecek önemli bir araçtır. Etki analizleri kullanılarak AB ile mevzuat uyumunun Türkiye'nin koşullarına göre yönlendirilmesi mümkün olacaktır.

Etki analizlerine kamunun olduğu kadar, özel sektörün de ihtiyacı vardır. AB'ye uyum kapsamında yapılacak düzenlemeler ile iş yapma ortamı etkileneceğinden, iş yapma biçimlerinin de değişmesi beklenmektedir. Müktesebata uyum doğrultusunda sektörde alınması beklenen bir tedbir söz konusu olduğunda, etki analizleri ile iş çevreleri alınacak olan bu tedbirin kendilerini nasıl etkileyeceğini analiz edebileceklerdir. Maliyetlerin hesaplanmaması halinde gelecekte karşılaşılabilecek bütçe kısıtlarına ve uygulama zorluklarına karşı hazırlıksız yakalanılma olasılığı yüksek olacaktır. Maliyetlerin ve fırsatların hesaplandığı durumlarda ise uyum maliyeti için ek kaynağa ihtiyaç olup olmadığı, düzenlemenin getireceği diğer fırsatlardan nasıl yararlanabileceği araştırılabilecektir. Müzakere pozisyon belgelerinde, toplulaştırılmış firma analizleri ve sektör bazında yapılacak etki analizleri geçiş dönemi ve istisna talebi gerekçelendirilmesinde kullanılabilecektir.

ETKİ ANALİZİNİN AMACI

AB'ye uyum çalışmalarının yürütüldüğü günümüzde, TEPAV alınacak politika kararlarının sektörel ve makro etkilerini analiz ederek uygulanması önerilen politikaları değerlendirecek TEPAV/MOD Etki Analizi Çalışmaları'nı hayata geçirmiştir. Bu çalışmaların amacı; etki analizi yapacak kurumsal kapasiteyi oluşturmak ve güçlendirmek. Özel ve kamu kesiminde alınacak kararlara yön verici zemini oluşturmak ve bu kesimlerde farkındalık yaratarak etki analizi yapabilecek kapasitenin oluşturulmasına katkıda bulunmaktır. Bunlara ilaveten etki analizi yapacak kurumlar arasındaki koordinasyonu geliştirmek ve oluşacak bilgi birikiminin paylaşılarak kullanılmasını sağlamak TEPAV/MOD çalışmalarının amaçlarındandır.

Bu çalışmalar kapsamında öncelikle Türkiye için geniş kapsamlı makro bir model kurulmaktadır. Bu modelle hedeflenen politika kararlarının ya da dışsal şokların sektörel üretim, istihdam, dış ticaret, tüketim ve tasarruf gibi ekonominin temel değişkenleri üzerindeki tüm etkilerini hesaplayabilmektir. Bu sayede kazanacak ve kaybedecek aktörleri öngörmek mümkün olacaktır. Makro analizlerin Türkiye'nin dönüşüm sürecinde daha detaylı incelenmesi gerekli sektör, alt sektör ve politika değişkenlerine, bir anlamda mikro analizlere, ihtiyaç duyulan alanlara ışık tutacağı umulmaktadır. Bu analizler birbirlerini ikame eden değil, birbirlerini tamamlayan analizler olarak düşünülmelidir. Bu nedenle, TEPAV geniş kapsamlı makro analiz kapasitesi geliştirmenin yanı sıra mikro analizler üzerinde çalışmaktadır. Direktif bazında, fayda-maliyet analizine dayanan etki analizlerini, direktifi ilgilendiren kurum ile birlikte, söz konusu kurumun düzenleyici etki analizi kapasitesini geliştirerek, yapmayı amaçlamaktadır. TEPAV'da yürütülen tüm çalışmalarda gerek kamuda, gerekse özel sektördeki paydaşların katkıları TEPAV'ın titizlikle üzerinde durduğu konulardan biridir.

Sonuç olarak; politika oluşturma sürecinin iyileştirilmesine katkıda bulunan etki analizlerinin yapılması, bu girişimler konusunda ilgili tüm kurum ve kuruluşlarda farkındalık yaratılması Türkiye ve TEPAV için büyük önem taşımaktadır.

